

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Julius' 22 - dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' múltt Esztendőben jött ki Londonban egy Munka, melly a' Jesuiták Historiáját, és *Dallásnak* ezen Rend meantségére írt Munkájára egy feleletet foglal magában. Nevezetes dolgok fordulnak elő benne. Illyen már ez is, a' mi egyszersmind ujjság gyanánt is szolgálhat. Szinte 30 esztendeje, hogy Angliának közepén a' *Lankashiri* Grófságban nem messze *Prestontól*, *Stonyhurstban* a' Jesuitáknek egy nevelő-intézetek áll fenn. A' Tanítókon, és szolgálkon kívül tsak a' tanulóok mintegy 500-zan vagynak benne. Az épület körül állanak a' szükséges mesterembereknek 's kalmároknak házaik. Magok a' Jesuiták mivelletik azon több mint 1000 Acre földet, mellyek ezen Intézethez tartoznak. Azon kívül is, a' mi itt terem, sokat öszvevásárolnak,ők a' körül belől lévő árendásoktól 's egyéb emberektől. Az egész országnak minden részeiből küldenek ide ifjakat nevelni; a' gyengébbek elébb tsak egy ide nem messze fekvő iskolában tanittatnak, a' hol élelmek is vagyon, az után vétetnek a' Collegiumba által. A' R. Catholica Vallás igen nagyon elterjedt a' Jesuitáknak iparkodásaik által *Lancashireben*. Alig volt 10 R. Catholiceus egész *Stonyhurst* vidékén az előtt, most pedig már néhány ezer van. De nem tsupán *Lancashireben*, hanem egyébütt is Angliában annyira elterjedt ez a' Vallás, hogy most már Angliában mintegy ezer Templomaik vagy-

nak, a' RCatholicusoknak, a' hova még a' magános embereknek kápolnáik is járulnak, mellyeket jobhára 25 esztendőtől fogva építettek. 1813-ban tsak *Manchester*, *Liverpool*, és *Preston* Városokban 3000 gyermekeknek adta fel egy R. Catholiceus Püspök a' Bérnálás szentségét.

Lloydnk kávéházában e' folyó Hónap 3-dikán egy igen szomorú tudósítás volt ki téve. Tudniillik az előtt való nap midön már útban volt *Londonból Margarétába* a' *Régens* nevü gőzhajó, 18 Anglus mértföldnyire ezen utolsóbb helyhez, meggyúlادott. Egész a' viz színéig le égett az. Nagy szerentse volt, hogy még attól a' parttól a' honnan el indult tsak 3 mértföldnyire volt, külömben azok az 40—50 személyek, kik a' sebesen ott termett tsónakokon meg menekedtek, mind oda vesztek volna. Az illyen sűrűn történő szerentsétlenségeknek meg gátlása végett azt mondják, hogy a' *Sollicitor General* még minekelötte elszéledne a' Parlamentom, egy olyan rendelést fogna be adni, melly arról szólló regulákat foglalna magában, hogy miképpen kell a' gőzhajókkal élni?

E' folyó Hónapnak 3-dikán egy Kir. Proklamatio jött ki, mellynél fogva azok az arany-pénzek, mellyek most verettek *Szuverén* nevezet alatt folyamatra tétetnek; azonközben a' régi telyes mértékü Gvineé aranyok is meg hagyatnak. *Wellesley Pole* úrnak közönségesen megismerik abbeli érdemét, hogy úgy el tudta

az új pénzt terjeszteni az országban hogy semmi hátramaradások miatta nem esnek, és semmi pénz megszűkülést sohol sem tapasztaltak.

Junius 30-dikán szörnyű szerentsétlenség történt a *Durhâmi* szénbányában. Egy munkás vigyázatlanságból, szabadon lévő fagyúvilággal ment be a' bányaverembe; holott mind tapasztalásból, mind a' Bánya-rendelésekből tudhatta volna, mely veszedelmes legyen ott szabad világgal járni; mivel az ilyen vermekben gyôls természetü levegô tanyáztván, az szônyû kárt okozó durranással pattan el; 's ezért vannak éppen ilyen helyeken a' *Davy*' mentô lámpásai szokásban. Alig ér a' gyertya világgal ez a' balgatag közel a' durranó bánya levegühöz, egyszerre rémitô tsattanás következik, a' bányaverem oldalai beomlanak, és 40 munkások magával ezen vigyázatlannal egyetemben a' le dültt darabok alá temettetnek. Ed lig még csak 20-nak holt testét huzkodták ki, a' többit nyomja a' düledékeknek sújja.

Posonby úr már valamivel könnyebben van, de csak nem bírja bal felét.

A' *Courier* nevü ujjság helyébe már Lord *Cavendish György*öt teszi a' Ministerekkel ellenkezô rész fejévé. *Posonby* úrnak szomorú története valóságos kár egész Angliára nézve. Meg is esmerik ezt, nem csak a' Ministerekkel ellenkezôk, de magok a' Ministerek is; mert mindég meg van rakva a' sok kotsiktól 's látogatóktól az a' ház, mellyben fekszik.

Spanyol Ország.

Lacy Generalisnak pere már lefolyt Junius 27-dikén más 4 öszve esküdt társaiéval egyetemben. Halálra ítélte ôket a' Hadi törvényszék. Ugyan az a' szententziája *Milans* Generalisnak is. A' szententziát meg küldötték *Madridba* a' Királynak. Akármire üt ki a' dolog, lát-

hatjuk ebből a' leírásból, hogy ki az a' *Lacy*, a' kiról annyiszor volt szó:

Lacy Lajos a' *St. Rochi* táborban született Gibraltar mellett. A' Attya *Hibernus*, és az *Ultonia* Regimentnél Major volt. Még kistsi volt, mikor árvaságra jutott, egy leány testvérjével. Özvegyé lett édes Anyja testvérjeihez a' *Gautier* Urakhoz ment. Öten voltak ezek a' Brüsseli Regimentnél. Az Asszony követte ôket *Porto-Ricoba*. A' Kis *Lacy* katonás gyermek volt. Serdülôkorában elszökött volna a' *Molukkokhoz*, ha visza nem hozták volna. Az *Ultonia* Regimentben, melynek kereszteltetett a' *Brüsseli*, vitézül hadakozott a' Franczia Kôztársaság ellen. 1796 *Passageban* létekor meg tébolyodott. Tsak délután aludt egy órára valót, másszor kivált éjtzaka sohasem. Egész nap marsirozott, és estve Bálba ment. A' Dámák szerették, ô is azokat. 1798-ban a' *Canarai* Szigetekre ment. Itt a' a' Fôkapitánnyal szerelem féltési egyenetlenségbe keveredett, a' miért el kellett neki *Fer* szigetére menni. Fogságából, mellyben utóbb a' *de la Conceptioni* Várban kellett ülnie, kiszabadulván, 1803-ban Frantzia országba ment. Hamar fel kapott, és bár kistsináltt mesterségből is meg házasodott. Nagy Familiából való kis asszony szeretett belé, a' ki mindenüvé ment vele. Utóbb a' Spanyol Országi Armádiához került. Mihelyt Madridba megérkezett egyszeribe által szökött a' Spanyolokhoz. A' *Talaverai* ütközetben mint *Brigadéros* Generalis úgy volt jelen. Tsak hamar Armádia Comendánsává, és *Cataloniai* Herczeggé lett. Felesége vele volt. A' megszabadítási háború után szép tisztséget adott a' Király seregében neki, mellyben történt mostani baja.

A' Spanyol Amériikai Insurgenseknek *El Republicano* nevü 20, és *Independencia* nevü 10 ágyus hajójik Jul. 9-dikén *Cadix* mellett *Santa Mariánál* ólál

Kodtak, és azt mondják, hogy azokat az *Esperanza* és *Carlotta* nevű hajókat, mellyek közzül amaz Manillába, emez pedig la Guayrába rendeltettek, elfogtak. Egy Anglus hajó is, mikor *Falmouthba* evezett, elő talált a' *Cadixi* magoson egy ott kóborló Insurgens hajót. Vitorlájáról 's úgy esmert reá, hogy arról tudakozódott, vallyon Gibraltárban vagy az Amerikába rendelt hajóssereg?

Catalonia hegyes tartományaiban igen sok fegyverekre akadtak. Ugy jutottak hozzá, hogy egy Tisztet *Barcellonában* be fogtak, a' ki azért é; mivel vallatták; vagy hogy érdemet szerezhessen magának, nyilatkoztatta azt ki. Egyébránt Északi Spanyol országban tökéletes tsendesség uralkodik.

Az ujj Hadi-Minister, *Eugia* Generális már 70 esztendő, legelső parantsolatja arról szollott, hogy tovább kell utasítani az olyan katonákat, 's katonák leányakat a' kiknek férjeik, vagy atyáik távol vagynak, 's *Madridtba* 's a' Királyi Várokbá rimánkodni jönnek.

A' *Castiliai Tanáts* ismét meg újította azon korábbi rendeléseket, mellyekhez képest Spanyol országban semmi némü könyvnek nem szabad kinyomtatni, ha tsak a' Censura azt helybe nem hagyta, arra engedelem nem adódott, 's a' Kiadó, a' maga 's a' nyomtató nevét, a' nyomtatás helyét, és árrát ki nem teszi reá. Az olyan írók, kik ezen rendelkezés ellen tselekesznek vagyonoknak lefoglalásával, 's örökös számkivetéssel, — a' könyvnyomtatók, — árosok, és — kötők 50,000 Reáloknak letevésére és 2 esztendeig tartó számkivetésre büntetődnek. Egy más Királyi Parantsolatban meg hagyatnak minden eddig a' Könyvnyomtatás, és árulás tekintetéből hozott végzések. Van egy 1754. ólta hozott Törvény, melly halálra és minden jószágoknak elfoglalására való büntetés mellett meg tiltja az olyan könyveknek az országba való bevitelét,

mellyeket ha mindjárt született Spanyolok és anyai nyelveken is, de az országon kívül irtak, 's nyomtattattak. Tsak hogy most a' halálra való büntetés helyett 4 esztendei gályán való rabság van téve.

Bizonyosan nem marad egészen úgy az ujj Financziái Parantsolat, mint kívánadva. Már is tevődött változás rajta. Nevezetesen a' Biscajai Tartományok privilegiumjokat meg tartották, és a' Vámszedési Linea is ki nem vivődött egész a' *Pyrenaeus* hegyekig, készebbek lévén azon tartományok szabadságokat pénzen megváltani. De hogy vizzé sem válik az egészen, arra *Pizarrónak* esmeretes ügyessége kezesül szolgálhat.

Nem tsak a' Királyné, hanem testvérje az Infantné is ma holnap le fognak betegedni.

A' Belgiumi Levelek egy Bayonnei Junius 3-dikán költ levél után azt írják, hogy Spanyol országban igen nagy hírvan, hogy Lord *Beresfordot* minden szempillantásban várják Madridtba. Bizonyosan fontos politikos czélnak kell ezen utazásban lenni némellyek szerint.

Frantzia Ország.

A' Külső Dolgokra ügyelő Minister Herczeg *Richelieu* ö Ex-jának azon Levele, mellyet Jun. 29-dikén a' *Toulousei* Érseki Káptalanhoz Staféta által küldött, meg világosíthat bennünket Frantzia országnak mostani egyházi állapotjára néve. Ez annak a' foglalatja: „Uraim! Imé közlöm az Urakkal azt a' Levelet, mellyet nékem ö Szentsége küldött. Meghivatnak ebben az Urak, hogy nyilatkoztatnák ki meg egyezéseket a' *Toulousei* Érsekség és Megye' határainak ujjonnan való kiszabása eránt. El múlhatatlanul szükséges volt a' Püspöki Székeknek számát nevelni, és sok olyanokat ismét vissza állítani, mellyeknek eredetek egész a' Keresztyén Vallás' hajnalló idejéig fellmegy, hogy a' hívőknek szükségük bételessenednének, a' Fr. Anyaszentegybáza

régi fényességének némelly részét ismét vissza nyerné. A' Király Alattvalóinak, 's a' Püspököknek ohajtásaikat meghallgatván, elvégezte, hogy az Ersekségek hajdani határaik közzé szoríttatnának, és egynéhány régi Püspökségek ismét helyre állítódnának. Ebből szükségesképpen folyik, hogy több Püspöki Megyék' és némely Ersekségek' felosztásának meg kell változni, és ő Szentsége meg akarván a' törvényes formát tartani, most éppen ezért kívánja az Uraknak megegyezéseket a' *Toulousei* Ersekség tekintetéből. A' Vallás, 's Gallicana Ekkesia eránt meg bizonyított érzéseik az Uraknak nem engednek semmi kétségnek is helyet, hogy ő Szentségének és Legkeresztényebb Felségének kívánságához képest ne válaszolnának az Urak. Minthogy az Urak' megegyezésétől függ, hogy mikor lesz az egyházi dolgok felett való tanátskozásoknak vége: annak okáért reményli a' Király, hogy minél előbb felelni fognak az Urak. Kérem, hogy ezt Stafeta által küldjék meg nekem. A' Kormányzók magára vállalja az erre teendő költséget. Fogadják el az Urak meg különböztetett tiszteletemről való bizonyossá tételemet.

Aláírta *Richelieu*.“

Julius 3-dikán evezett el *Calaisből* hazafelé az Orosz hajó nemzetének seregeivel.

A' Párisi ujjságok már most meg nevezik azokat a' Darabokat, mellyeket a' tőlünk is említett *Blum Simon* olly furtsán el tulajdonított Londonból. Azok ennyiből állanak: 2 nyakbavaló, mellyek közzül eggyiken 22, a' másikon 40 Brillantok vagynak; egy karkötő 48 Brillantokkal, 5 pár brillantos fülönfüggő, egy igaz gyöngyös sinór, és 11 más Brillantok.

Julius 6-dikán két embert azért fogtak be Párisba; mivel kalapjokat nem vették le, midőn a' Király a' Tuilleriának folyosóján magát a' népnek meg mutatta.

Junius' 8-dikán igen nagy pompa volt ugyan *Párisba*, a' Királynak, 1815-ben azon napon lett vissza jövele' emlékezetére. Estve meg volt világositva a' város. A' Teátromokon mind hazai Darabokat játszottak, mellyek többnyire mind IV-dik Henriket példázták.

S v e t z i a.

Hamburgi Levelek említik *Stockholmból* Jun. 20-dikáról, hogy: „a' Conscriptusok' (a' katonaságra öszveírttak) idei katonai gyakorlásaiknak már vége vagyon. A' fő Városbeliek minekelötte elszéledtek volna, a' *Korona Örökös* és a' *Südermanlandi* Herczeg előtt szakaszonként marsoltak el, és a' Kir. Várnak Udvarán parádét csináltak. Minden felől dicséretekkel említik ezen fiatal fegyvereseknek magok viseletét.

Jemtlandban Svetziának Norvegia felől való szélen sok ujj lakosok telepednek most meg. 900,000 hold föld vagyon itt, mellyből a' *Korona* szabadon rendelhet. A' mi a' tájéket illeti, szép földje, és legelőji vagynak, különösen nagyon alkalmas az Irlandiai ürüknek tartására, lentermesztésre, és a' gyapjuval való kereskedésre.

Minden Svetzia Kereskedők megintettek, hogy még az Északi tengeren is, ha bátorságban kívánnak lenni a' Barbareskek rabló hajójiktól, *Török Passusokat* szerezzenek magoknak.“

Még a' múltt tavaszon repdesett, de csak nagyon rövid ideig annak a' híre, hogy *Stockholmba* valami a' *Korona Örökös* ellen forraltt öszveesküvés' nyomaira akadtak volna. Csak mostanába lett vége az ugyan ezen tárgy felett rendelt törvényszéki vizsgálódásnak. Az ezt illető nyomtatott Protokollumokból ezt lehet ki hozni. *Lindbom* egy ételáros (traiteur) Mártzius' 13-dikán reggel Fő Hadnagy *Klinkowström* Bárót, a' Rezidentzia Fő Helytartójának Fő Adjutansát, maga beteg lévén, szánon magához vitette,

és 4 szem között azt sugta neki, hogy a Fő Lovász Mesternek, Báró *Rälambnak* és *Oxenstierna* Báróné Asszonyának házához gyanús személyek járnának, kik a Korona örökös ellen törnek, és valahogy már olyan szót is ejtettek a többek közt ezen őszve járásokban ki, hogy az első testörző sereghez már nem lehetne többé bizni, a várörző seregnek 2 más tsapatjai is ingadoznának, — ezenkívül hogy a polgári Lovasság Kapitányánál *Lokmannál* is békételen szavakat hallott volna ő egy társaságban, mellyben maga is személyesen jelen volt. Mind ezeket Fő Hadnagy *Klinkowström* akkor mindjárt magának fel jegyzette, és jelentést tett róla Elöljárójának. Minekutána pedig egy erre nézve a várban tartott Gyűlésben is meg esmerte volna mind szóval mind írásban jelentésének igazságát, a Korona Örökös rendelkezéséből Báró *Mörner* is el megy *Lindbomhoz*. Ez elébbi kinyilatkoztatásán kívül most még azt is mondta, hogy jó volna a Korona Örökösnek konyha tselédjeitől és kivált Frantzia Údvarmesterétől őrizkedni. Hanem ugyan ez a *Lindbom* mikor a Politzia kérdőre vonta volna, mind azt a mit eddig mondott, el tagadta, azt mondván, hogy B. *Klinkowströmnek* mint esmerősének holmi magános dolgokat, *Mörner* urnak pedig csak olyanokat jelentett, a miket a hírekből ő maga vélekedése szerint kihuzott, és azért kívánta azokat a Korona Örökössel közleni; mivel nagy hajlandósággal viseltetik Felséges személye eránt. Kérdőre vonta a Politzia azokat a különböző személyeket is, kiket *Lindbom* úgy adott elő *Klinkowström* és *Mörner* uraknak, mint a kiktől azt a mit vall, tudja; de azok semmit sem tudtak a dologban, sőt egészen ellenkezőről tettek vallást. Egy *Gerdes* nevű még azt vallotta, hogy *Lindbom* hijjába próbálta őtet 50 Tallér hónapi fizetés ígérese mellett is a *Rälamb* Hazában való spion-

kodásra rá venni. Az az asszony pedig, a ki *Lindbom* nál 19 esztendőtol fogva szolgálóskodik, azt mondotta, hogy ő egy vén asszonytol hallotta volna 13 Martius előtt néhány napokkal a zászlónak a Kir. kertből való kivitele alkalmatosságával, hogy a *Rälambi* Házbeli Szakátsné holmi porrá törtt kristalyokról beszélt, és a Korona Örökösre nézve csak félbe darabba nagyon gyanus szavakat ejtett. Mint hogy pedig *Lindbom* még azután is tagadott mindent, midőn *Klinkowström* *Mörner*, és *Gerdes* urak meg esküdtek, hogy tole hallották a mondottakat, sőt be bizonyosodott róla az is, hogy beteges, és már 25 esztendőtol fogva emlékeztető tehetsége gyengeségével bajlódik: tehát *Lagmann Laurin*, mint közönséges Felpees olyan itélettel vagon, hogy *Lindbom* ugyan az általa megkisebbitett személyek 's familiák betsületeket vissza állítani tartozzon, és különben is a környülállásokhoz képest büntetődjön; Báró *Klinkowström* is pedig az ő hamarítélése miatt szenvedő személyeknek eleget tenni köteles legyen. *Lindbomnak* 14 napra, *Klinkowströmnek* pedig a ki tengeri szolgálatban van távol, 3 hét mulva ezen kinyilatkoztatásnak közzöltetése után kell felelni.

P r u s s z i a.

Közelébb olyan Táblák jöttek itt ki, mellyek a Prussziai Hadierőnek külömbféle felosztásait adják elő. A mint azokból ki jön, Prussziának 82 Generálisai, General Lajtnántjai, és — Majorjai; 121 Obersterjei; 247 Oberslajtnantjai; 655 Majorjai; 1675 Kapitányai; 1370 Fő- és 3355 Al-Hadnagyai, mind őszve 7505 Tisztjei vagnak. Ezek között 4140 nemesek, a többi pedig polgári rendből valók. 541-nek közzülök az I-ső és II-dik Rendü vas keresztje, 2245-nek pedig a második rendü Keresztje vagon. Nem egy forma ezen külömböző fegyveresek között az egymásra való vitel. A Nemes-

ség inkább szereti a' Lovas Katonáságot, és innen van, hogy 100 Lovas Tiszt között 72 nemes, és 28 polgár van. Ellenben az Artilleriánál ugyan annyi Tiszt között 80 polgár, és 20 nemes. A' Gyalogságnál *Nagy Fridrik* idejében tsupa nemes volt a' Tiztség, most fele nemes, fele polgár. Ama Nagy Választó Fejedelem alatt elegyet szolgált a' polgár a' namessel a' seregben. De a' *Nagy Fridrik* a' 7 esztendő háboru után el választotta a' polgári vérből származottakat a' seregtől, és csak a' Huszároknál 's az Artilleriánál engedte meg hogy tisztek lehessenek. Ez az intézet az ő halála után is fen maradt, és csak 1807-ben töröltetett az el, először csak addig míg a' háboru tart, később pedig végképpen.

Brasilia és Portugallia.

Hogy a' Pernambukói iámadás sem olly sok időbe, sem olly sok munkába nem fog kerülni, mint némelleyek gondolják, onnan is lehet gyanítani; mivel ezen Tartománynak Fekete Regimentjei, kik *Enriquez* név alatt esmeretesek, mindenkor igen hívek voltak a' Kormányzék iránt. Maga a' mondott név, már ditséret. Mikor t. i. a' Spanyoloknak Portugallián való 60 esztendei uralkodások alatt, elfoglalták a' Hollandusok *Pernambuko* Tartományát, egy *Enriquez* nevű Szeretsen többed magával leg inkább rajta volt, hogy a' Portugalliai hatalom alá vissza térne ez a' plántatartomány. És ettől fogva nevezik a' Portugallusok mint egy jutalomképpen az oda való Szabad Szeretsen Regimenteket *Enriquez* névvel, és az ezeknél lévő Tiszteket, *Enriquez* valóságos maradékiból teszik.

Ahoz képest, a' mit a' Párisi Levelekben *Lisbonáról* (Jun. 26. dikáról) olvasunk, egy Elölülőből, és 4 Birákból áll az a' Törvényszék, melly az öszveesküdtek dolgában itélni fog. *Antonio Gomez Ribeiro* az Elölülőnek neve. Még mind nem vonták kérdőre, a' kiket be fogdos-

tak. Titkon szokták őket ki hallgatni. A' mit eddig belölök kivehettek, ide megy ki 4 Biztosságokat állítottak fel Lisbonában az öszve esküdtek. A' Fő Biztosság vitte a' Kormányt; a' többi levelezett vele. Ha valamelyik Biztosságnak valamelly tagja 3 lelket meg nyert az öszveesküdtek Társaságának, a' volt a' jutalma, hogy egy ujj Fiók Biztosságnak Fejévé tétetett. Követeket küldöztek el az egész országnak minden részeibe. Fő tzél az öszveesküvésben volt a' *Braganzai Háznak* thronusától való elejtése, és Köztársaságnak felállítása. Egy a' 16. dik Regimentbe való ifjú Tiszt, kit a' Fő városon kívül tsiptek meg, azon a' kotsin, mellyen Lisbonába vitték, ki végezte magát. Papirosait a' Mátkájánál tartóztattak le; azt mondják, hogy fontos dolgok világosságra jönnek azokból. — A' *Pernambukói* hadi készületekre 400 ezer Crusadokat vett fel az Igazgatószék költsön, mellynek interestét a' fő város valami a' Consumatióra (emésztésre) vetendő adó neméből fogja fizetni.

Apr. 2. dikáig még mind a' régi lábbon állottak *Lecor* Generális, és a' *Buenos Ayresi* Kormányzék egymással. Ez az utolsóbb minden módon azon volt, hogy a' Portugallusokat az Ezüstholyóvíze Keleti partjáról való elmenetelre rá bírassa; de a' Portugallusok csak ott maradtak. *Artigas* 2000 fegyveresekkel *Hervideroban* volt, hogy *Curado* Port. Generalisnak lépéseit szemmel tartsa. Egész *Montevideo* tájéka körös körül az Insurgensek kezében volt, kiknek repülő-seregeik egészen ezen városnak sántzai alá jártak portyázni.

B é t s.

Ő Cs. Kir. Felsége, T. Gombosfalvi *Gombos Imre* Urat, a' Törvénytudás Doctorát, a' N. M. Udvari Közönséges Kamara Concipistáját, 's N. Borsod Vármegye' Tábla Biráját, — a' Felséges Magyar Udvari Kamaránál Titoknoki hivatalra emelni méltóztatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

T. Heves Vármegyéből. Méltó hogy műstra gyanánt fel tartódjon Egri Érsek Fő Tiszt. és Nagy Méltóságú Báró *Fischer István* úr Ő Excellentiájának abbeli kegyessége, mellyet a' szegény szükkölködőkkel, kik ezen Vármegyében is meg szaporodának éreztetett. Ő Exc. ja legalább is 687 forintokat kiosztatott minden héten, és ezen kívül sok száz mérő árpát, zabot fel áldozott a' szegénység segéllésére. Tulajdon Jobbágyainak vetni valót szinte 500,000 forint árráig oltsó pénzen adatott. A' katonaságnak 600 mérő búzát, 's ugyan annyi zabot hasonlóképpen fele árrán rendelt. Követvén ezt a' remek példát a' Fő Tiszt. Káptalan is, így lett az hogy a' szükség szörnyű napjaiból úgy ki gázolt a' *Hevesi* szegénység, hogy nem volt oka sem az Ég sem az emberi konyörülő szív ellen panaszolkodni.

Mária Gyüdről T. Baranya Vármegyében azt olvassuk a' *Hazai Tudósítókban*, hogy ott Jun. 15-dikén szenteltetett fel a' Helvetziai Vallástételt követő Gyülekezetnek Temploma. Ez a' különben is nagyobb készülettel véghez vitetni szokott Sz. Czeremonia több fényt nyert Fő Tiszt. Bátor György Superintendens urnak jelenlétével. Maga vitte végbe ez a' valóságos Ároni buzgóságú Fő Pásztor a' felszentelést, szép oráziót tartván, 's Illyési áhítatosságú könyörgést mondván a' Gyülekezet előtt. Alkalmatosság-hoz intézett predikáziót mondott Tiszt. *Razso Lajos* Prosenior úr. Az úri Sz. Vatsorát Tiszt. *Kádas Imre* Senior úr osztotta. A' több czeremoniák pedig felosztattak a' több Tiszt. Predikátor Urak között, kik mintegy 40-en voltak jelen, és a' kik Fő Tiszt. Superintendens úrnak kezéből részesültek az úri Szent Vatsorá-

ban. Maga Tekint. *Saüri István* Coadjutor Curator úr ügyelt a' rendre. Végződven a' Szent Czeremonia minden rendü vendégek külömbféle házaknál meg vendégeltettek.

Ujj Találmány.

Az az *Elba* Szigete, melly nem ré-giben az egész Világ figyelmetességének tárgya volt, ujja nevezetessé lesz az által, hogy egy újj Ásványnemét találtak rajta. Olyan forma ez, mint a' Kő szén, és éghető is mint az. Hogyha öszvezúzák, és annakutánna apró tablákba gyúrják, a' rajzolók úgy élhetnek vele mint a' *tussal Fabroni*. ur úgy találta, hogy erre a' tzelra igen nagyon alkalmas legyen. Az a' szép fejer márvány is, mellyre ugyan itt akadtak, neveli ezen Szigetnek hírét. Ugyan is Florencziai Professor *Carradori* urnak ítélete szerént a' képfaragó szintügy dolgozhat belöle, mint a' Carraraiból, azonban sokkal könnyebb hozzá jutni mint ehez; mivel közel a' parthoz, és olyan öbölnél vagyon, a' hol könnyü vasmatskákon tartani a' hajót.

T u d ó s í t á s.

Alább irtak, a' kedves Nemzeti Kalendarionnak, és más könyveiknek keletéből megesmérik a' kegyes hazai hajlandóságot, és bátorzkodnak egy új magyar Kalendarionot ajánlani, melly 1818. esztendőre 8-ad rétbén *Pesti Szarándok* név alatt a' Nemes Közönség eleibe adatik. Mivel ez a' Kalendarion minden esztendőben ki fog jönni, azért azon leszünk, hogy abban az esztendő, és más időbéli jegyzéseken kívül meg legyen: a' Felséges Uralkodó Ház Genealogiája, mulatságos történetek, és gondolatok, és más egyéb hasznos dolgok, a' mint most az elsőben meg lesz az új Postarend, és

fizetés minden hazánkban lévő Statiókra, ezeknek távolságokkal, és egy rövid magyarázattal együtt. A' mi kedves lehet, főképpen azoknál, kiknek azt más módon megszerezni, könnyű módjok nintsen. Másodsor: mivel a' vásárok más Kalendariumokban hibásak szoktak lenni, azért azokat a' Budán kijött Udvari és Status Kalendariumból vettük ki; ha mindazonáltal azokban valami hibák tsúsztak volna be, kérjük a' Törvényes, és Helységbeli Elöljárókat, hogy azokat, nekünk Szabad Postán küldendő levelekben tudunkra adni ne sajnállják, minden a' Közönség' javára tzelező jobbitást készek lévén örömmel meg tenni.

Tisztelettel jelentjük tovább, hogy más esmeretes könyveinken kívül a' jövő János fővételi vásárra megjelen egy munkátska e' név alatt: A' Szivnek Gerjedelmei, három történetekben, Lafontaineből, — és hogy abból a' kedves munkából, mellyet olly örömmel olvasnak: a' Délushi Philokles, még nyomtatványaink vannak. Mind a' könyveket, mind a' Kalendariumot lehet találni Hazánkban lévő minden Könyvárosnál, és Könyvkötőnél.

Pesten Jul. 19-dik napján 1817-ben.

Füskúti Landerer
örökösei.

Hiradás Lovakról.

Erdélyben Ns. Kolos Vármegyében Báldon G. *Béldi Ventzel* úrnak vagyon igen nevezetes jó fajtu ménese, erős, jó tűzű, fenhágó lovak; a' melly ménesből az anyakantzák válogatás nélkül átaljában mind el adódnak. A' kinek kedve lesz átaljában meg venni, e' f. Esztendőben Octobernek 10-dikén Báldon el fognak

adódni. Vagyon anyakantza 45, — ezek alatt szopó tsikó 27, — 3 esztendős papiratsikó 2, — 3 esztendős kantzatsikó 2. Ezek közzül tsak 3 szopótsikó hagyatik meg jövendőre ménlónak, a' többi szopótsikó kettő megyen egy darabba. És így az eladó Ménes 62 darab; darabjának az árra 35 arany speciesben, akár a' Cursus szerént Bankóban. A' Kantzák mind megvagnak nevezetes jó mag lóval hágatva. A' Tulajdonos tsak az esztendős, és 2 esztendős tsikókat hagyja meg magának. A' 45 anyakantzák között vannak 4 és 5 esztendősek.

Nevezetes Tudósítás a' Nemzeti Gazdában.

Már 1796-ban volt arról szó, hogy a' két Magyar-Hazabeli Magyar Nemesek', Társaságok' és Városok vagy Helységek' Tzimerreit, szép réznyomatokban, örök- emlékezet' okáért kiadjuk. Ez a' szándék, melynek valósággá-változhatása e' mostani idökre halasztódott, tökéletességre mehet úgy, ha e' következendökre igyelni akarunk: —

1.) Valaki a' maga Familiája' tzimerét, azon mekkoraságban, a' mint azt a' petsényomóján hordozza vagy hordozni szándékozik, akar rajzolatban, akár pedig petsévtiaszba nyomva, 's ha szükséges, magyarázattal együtt, Pestre a' Nemzeti Gazda' Kiadóházhoz, 5 ezüst forinttal együtt, beküldeni akarja, mindazoknak beküldött Tzimerét, a' Familia' vagy Helység', vagy Társaság' Nevének alámettésével egygyütt, szép réznyomatokban hónaponként kiadjuk.

2.) A' Tzimerék nagy 8-tzad rész finom Velin papirosra lesznek nyomtatva, 6 vagy 8 darabonként.

3.) A' Nemesek' azaz, Hertzegek', Grófok', Bárok', Földes és Földetlen Nemesek' Tzimereti, külön számolt Táblákon; a' Társaságoké és Helységeké ismét egygyütt, külön-számoltakon lesznek, személy- és Helységválogatás nélkül, a' sorokra nézve, a' mint melyik elébb beérkezik.

4.) A' Tzimereknek Repertoriumot nyomtatattunk az Ábétze rendin.

5.) A' Nemzeti-Gazda' Olvasói, valamint azok, a' kiknek a' Tzimerék ebben a' Gyűjteményben előfordul, ingyen kapják-meg az egész könyvet.

6.) Ha sok tzimer gyűl hirtelenében össze; úgy egy hónapban két-három Tábla is fog kijönni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 18-dik napján 328 $\frac{5}{6}$ — 19-dikén 329 $\frac{1}{2}$ — 21-dikén 329 $\frac{1}{2}$ — forintot.